

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
 Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethető: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében.
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmend sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bocsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppeliek Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstraße 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyilttér sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„KOL. KÖZLÖNY“ 1873-iki évfolyamára.

N. t. olvasóink kívánatainak eleget teendő, lapunkat már 1872. szeptember 1. óta egész nagy iven adjuk ki mindennap. Szereztünk jeles munkatársakat az ország fővárosában, itt Kolozsvárt és a vidéken s így napról napra érdekesebbé igyekszünk tenni lapunk valamennyi rovatait: főcikkeinket ayatott tollú íróktól kapjuk, s a napi kérdéseket azonnal tárgyaljuk; gondoskodunk szép tárcákról (már az év elején megkezdjük jeles tollú t. belmunkatársunk Komáromi Ferencz **Bánffy Dénes** című valóban érdekes történelmi korrajzát), eredeti táviratokról; ezután is legbővebb újdonsági rovatot adunk és semmi érdekes bel- és külügy nem kerül el figyelmünket. Tapasztaljuk az olvasó közönség pártolásának fokozatos gyarapodását, s így csak arra kérjük t. előfizetőinket, méltóztatassanak megrendeléseiket lehető gyorsan megtenni.

Előfizetési díj: egész évre 12 ft. o. é.
 félévre 6 „ „ „
 három hónapra 3 „ „ „

A „KOLOZSV. KÖZLÖNY“ szerkesztősége.

Jó közigazgatást!

(Ss.) Ordo est anima rerum — mily régóta hangoztatják ezt a közügyekkel foglalkozó férfiak, mégis vajmi bajosan tud mély gyökeret verni ez egyszerű igazság a gyakorlati kormányzatban és pedig ugy az állami, mint az önkormányzati hatáskörben. Talán seholy tapasztaljuk olyannyira, mint ép e közigazgatási axioma értelmezése körül, hogy: a hány fő, annyi értelem.

E szót: rend sokan és sokféleképen magyarázzák. Némelynek erre rögtön Miklós csárminiszterének mondása: rend uralkodik Varsóban! jut eszébe s azonnal kétségkedni kezd, vajjon a rendnek nem elváthatlan társa-e a despotizmus? Az így gondolkozók még kevesen vannak és pedig azok körében, kik a fogalmak tisztázására nem sokat adnak s az értelem lámpája körül csak hébe-korba forgolódnak. Amde sokkal nagyobb azok száma, kik a szabadelvű alkotmányossággal nem tartják egybeférőnek a szigorú, pontos rendet; holott természetes és önként következik, hogy a hol a nép képviselői hozzák a törvényt és nem valamely genialis államférfi vezeti az antocrata kezét, a hozott törvényeknek sokkal nagyobb pontossággal kell végrehajtatni, s azokat, kik még az így alkotott rendnek sem hajtának önként fejet, okvetlenül meg kell hajtani.

A fogalmak érintett kétféle összehavarsából ered az, hogy nálunk igazságszolgáltatás és közigazgatás dolgában, tehát az államkormányzat működésének eme két kiváló terén bizonyos lazultságot észlelünk; mintha tisztviselőinket egyoldalú függésben tartaná az attól való félelem, nehogy vétnei láttassanak a rosszul értelmezett szabadelvűség ellen, s így szerfölött cultivált népszerűségekből veszítsenek.

Ennek vajmi gyakran adja meg az árát a közérdek; s hányszor sinli meg a magán ügy,

ott, a hol befolyásos szavazóval áll szemben a jelentéktelenebb polgár.

A népszerűség mindenek fölé helyezésén kívül az is hátrányára szolgál közigazgatásunknak, hogy nálunk ez elhivatásra olyanok is vállalkoznak, kik arra képességgel nem bírnak, s még többen olyanok, kik még mindig azzal tartanak: officium fac taliter qualiter s ezért a buzgalkodásnak csekély jeleit adják. Már a hol képesség nincs, ott bajos segíteni a dolgon; de a hol az erély és buzgalom hiányzik, sokat lendíthet a felsőbb kéz, melynek feladata az egész közigazgatási államgépezet működését irányozni.

A nobile officium eszméje még a közigazgatás alsóbb köreiben is kísért; hanem a főbbek közt csakugyan grassál; itt maig azt tartják példának, hogy a főispánság dignitása. Pedig hát ennek vége szakadt azóta és azonnal, mióta számukra a nagy fizetések megállapították s mióta a képviselői rendszer lépett a dicasterialis helyére.

Jól mondja a belügyér, decz. 21-én kelt körrendelete; hogy „a felelősség sulya mindezekért első sorban a kormány vállaira fog neheznedni;“ parlamentarizmus kormányformában ez másként nem is lehet.

A parlamenti kormány feladata „a közigazgatás rendes és pontos kezelését valószínűsíteni;“ nálunk e fölött — miután nem a francia centralisatio közigazgatási rendszere divik, — az is a kormány kötelessége, hogy „az önkormányzat valódi teendőinek lelkiismeretes és buzgó teljesítését“ ellenőrizze.

E czéla való közegei a kormányoknak a főispánok, kiknek ismerni kell hatáskörüket, de igen főleg az erre vonatkozó törvényeket és rendeleteket; már most, hogy az, ki nem ül állandóan az ellenőrzése alá rendelt törvényhatóságban, vagy ha ott ül úgy tesz, mint a rozsz tábornok, ki a helyett, hogy csapatai magasabb hadtani szempontból való kiképezését tűzné ki feladatának, a gomb belsőjének rozsdásodására fordítja figyelmét — hogy mondjuk, az ilyenekkel a cél elérve nincs, azt talán fölösleges vitatni.

Hogy a törvényhatóság fölé helyezett főispánnak magának a megtestesült humanizmusnak kell lenni, ez önként értetik; hanem még akkor is, ha az elősoroltaknak mind megfelel, ha kötelességeit pontosan és gyorsan teljesíti is, a dolog sarka az, hogy a törvény tiszteletében eljárjan, s másfelől „a törvényt mindenki nézve pártatlanul“ alkalmazza, hogy az önkormányzat körébe ne vegyüljön, mert ez őt mint annak csak ellenőrzőjét nem illeti, a minthogy az 1870. 42. trvk sem enged a főispánnak „tényleges részvételt a közigazgatás vezetésében,“ annál kevesebbé hatalmazza fel őt arra, hogy az önkormányzat apró-cseprő ügyeinek intézésére is befolyon, tekintélyét, államközégi sulyát valamelyik keblű párt mérserpenyőjébe dobja; mert ha azt teszi, ép a főfeladatot, a „törvényhatósági önkormányzat“ ellenőrzését téveszti szem elől, s a legjobb akarattal sem szolgálhatja az „állami közigazgatás érdekeit“.

Ezért vesszük mi örömmel a belügyér erélyes felszólalását, mely a főispánokat arra utasítja: tartózkodjanak állandóan a kormányzatra bizott törvényhatóság területén, s ezt kiegészítőleg arra is, hogy „hatáskör(üket) szigorúan a törvény határai közt érvényesítsék.“ Mi e körrendelettel sokat várunk „a közigazgatás rendes és pontos kezelésének valószínűsítésé“ra, s miután a belügyér maga ujjal

mutat a kormány e részbeni felelősségére, bizunk abban, hogy a hiányok tapasztaltatván ezek pótlását személyi kérdések nem hátráltatandják.

Végül erdélyi specialis szempontból még csak egy szerény megjegyzésünk van: hogyan tehet a körrendeletnek eleget majd a Comes, ha egyszerre N.-Szebenben Brassóban és Beszterezén kellene laknia? képzelhető-e ez uton rendes és pontos közigazgatás a Királyföldön? Erre kérünk feleletet majd azon törvényjavaslatban, mely a Királyföld újra rendezéséről a parlament elébe fog terjesztetni — mert a jó közigazgatás áldása nélkül a királyföldi nép sem lehet el

A királyföldi egyetem zárulása decz. 21-ikén.

Legelőbb is az egyetem 1850. aug. 22-én kelt, a nemzeti vagyon iskolai czélokra adományozó alapító-levelének II. pontja lett megvitatva.

Macellariu indítványa a Királyföld román és magyar lakosainak méltányos igényeivel ellenezőnek tartja azon magyarzatot, mintha e 33 szászötvenforintos ösztöndíj csak szász születésű tanulókat illethetne; ezért kimondatni kéri, hogy azokat képességek és szorgalmuk tanúsítása szerint bármelyik felekezeti és nemzetiségű ifjai elnyerhessék, s e határozatról a törvényhatóságok értesíttessenek.

Ezt bővebben indokolta Macellariu, pártolta Hania; de Bruckner azzal felel, hogy az alapító levél idézett II. pontja szerint az ösztöndíjakat csak ev. lutheranusok kaphatják; mire Hania azt viszonozza, hogy az ösztöndíjak oly iskolák számára adatván, melyek felekezeti és nemzetiségű különbség nélkül vesznek fel tanulókat, Budacker értelmezése helytelen.

Ugyanezen nézetet indokolja Dr. Pecurar ugy jogi, mint czélszerűségi és méltányossági szempontból.

A Királyföld vagyonából kiszakított 52,000 ft iskolai czélokra adatott, az ösztöndíjakat tehát nem lehet kizárólag ev. lutheranusoknak oda itelni; ha az egyetem ellenkező nézetből indult volna ki, akkor „egyházi czélokra“ kell vala azt adományoznia.

Azonban feláll Bruckner s az általa előbb felhozottakhoz ragaszkodva igyekszik Macellariu, Hania és Dr Pecurar érveit czáfolni, s bár Bologna arra emlékezteti az egyetemet, hogy az 1791-ki kir. leirat 10. pontja szerint a „nemzeti vagyon jövedelme egy a szász, mint a román egyházak, iskolák fenntartására, alapítására fordítandó, különösen oly helyeken, hol vagy kevés, vagy éppen semmi az allodialis jövedelem,“ — Macellariu indítványa elvettetik s Bruckner elvei alapján napirendre térnek át.

Ezután egyhangulag elfogadták a honvédelmi miniszterhez intézendő üdvözlő felirat szövegét.

Több pénzügyi előterjesztés tudomásul vétetik, majd elnököl Comes bucsuzik el az egyetemről. Kiemeli, hogy mennyit dolgoztak, hogy keveset beszélve sokat igazítottak, kellemes karácsony és boldog újévet kíván. Ezzel az egyetem ez évi gyűlést bezárja.

Az egyetem nevében C. Pildner mond köszönetet elnöknek a tapintatos vezetésért. Hangsúlyozza, mennyit érték el az „egyetemért“ — sel; ohajtja mindnyájuk nevében, hogy: „az általuk imént elvetett mag áldásos gyümölcsöket hozzon a Királyföld valamennyi lakóinak.“ Az egyetem nagy „hoch“ — ozással oszlott szét.

N.-Enyed, 1872 decz. 24.

A közelebbi napok alatt Enyed teljesen ki volt véve azon csendes és unalmas hangulatból, mely általában véve oly uralgó és megszokottá vált. A „casino egyetel“ 15-én tartá közgyűlést, melyen az egyetel kedvező állását a jelentésekből örömmel tapasztaltuk s erősbödését még inkább óhajjuk. A tisztválasztás alkalmával elnöke ismét mlg: Pogány György ur lett.

Megtartott 21-én a városi tisztújítás is, mely leginkább foglalkodtatá az illetőket, kik megyei alispán t. Imreh Ferencz ur elnöklete alatt szép számmal gyűltek össze. Az elnöki rövid megnyitó beszéd után az ajánlatok felolvasása következett az egyes állomásokra, melyek részint felkiáltás, részint több pályázó jelentkezése esetében — szavazás által töltettek be. Eredménye következő: főhadnagy: Sándor Elek; — főjegyző: Vajna Ádám; kik felkiáltással választatván meg az esküt le is tevék. 1-ső tanácsosnak: szavazat többséggel Lengyel Gábor; 2-ik (rendőr) tanácsosnak: felkiáltással O. Veres Gábor; 3-ik (gazdasági) tanácsosnak Sebesi Ádám választattak. Pénztárnokká: Lócsey Sp. Lajos; ellenőrré Eröss István, főorvossá Dr Donogány Jakab; alorvossá Csont János lett. Számvevőnek Czeiller János, ügyésznek Benkő Márton; erdősznek Bányai Sándor, levéltárnok és iktatóknak Lostajner Károly; rendőrbiztosnak: Veres Mózes: város gazdának: Czirner Nándor választattak meg — többnyire nagy szavazattöbbséggel, mely éppen nem mutatta ki akadályt a virilisi intézményt, sőt éppen a választottak erős összetartását, de egyszersmind meglehetősen pártoskodási irányát tüntette ki. Mindenesetre a választók tudták, mit cselekesznek a maguk érdekében, midőn ekként állíták össze az előjáróságot; de talán nem éppen tévedünk, ha kimondjuk, hogy tudva és akarattal hibát követtek el, midőn egy pár állomásra nem kellő képességű egyént helyezve, az arra valót — egy; és más nem eléggé elfogadható okból — mellőzték.

Mindazáltal megtörtént dolgon változtatni nem lehet, s azért a „hogy lett volna jobbról“ tovább szólni felesleges. — De szólni a képviselőtestülethez, melynek tagjai sorában több kiváló egyéniség is van, kikben a tehetség mellett a jóakarat sem hiányzik. — Kérjük ezt, hogy a múlt példán okulva, erélyesebb ellenőrző, — takarékosabb, de czélszerűbb gazdálkodó s általában oda ható legyen, hogy a romok felépülése mellett a városnak mind anyagi, mind szellemi élete is virágzóbb legyen és tevékenységében az új intézmény életrevalósága erőteljesen nyilatkozzék. — Reméljük, hogy a zavart és rendszertelenséget okozó ide-oda kapkodás helyett előre megállapított, helyes elvekre fektetett — és a közérdek szempontjából vett tervet készítettve, — a gazdasági kezelés, városi berendezés ezen terv alapján lesz foganatosítva. — Hisszük, hogy a vasuti közlekedés, a városrészek szabályosabb, nem zsákutcákba végződő terjeszkedése, — a katonai szállásolás czélszerűbb rendezése, a városház kiépítése, közhelyek létesítése stb. a nagy jövedelmet hozható vagyon rendezésével rövid idő alatt, a szükségesesség sorrendje szerint, kellő figyelembe fog részesíttetni. — Mind-ezeket éppen nem tartjuk könnyen s azonnal létesíthetőeknek; de a képviselőlet józan belátása, a főhadnagy ur buzgalma s társainak — nemcsak megvart, — de megkövetelt igyekeve legyőzheti az akadályokat s teljes elismerésre érdemesíti magát.

A városi szervezés után a „polgári olvasó egyetel“, mely a tagok buzgó részvéte folytán igen szép haladásnak indult, tartotta közgyűlést, mely alkalommal elnököl t. Sándor Elek ur választott meg újlag is. — A gyűlés után fátylasmetet tisztelt Imreh Ferencz alispán és Sándor E. v. főhadnagy uraknál.

Az estétet magán mulatságok és Csóka Sándor színtársulatának előadása tölti be, ki 12 előadásra nyitott bérletét f. hó 25-én „Frou Frou“ cz. színművel kezdi meg.

Mindezekből kitetszőleg itt van élet és mozgalom a szűk körhöz képest most elég. — Vajha azonban az tovább is gyűrűznék s érintené mozgalom azon elemeket is, melyek terjedése és zavartalan nyugalma az életteljesebb vagyoni és szellemi haladáshozogni kész tényezőit is mihamar zsbabdasba ejtik.

r. l.

A magy. kir. belügyminister 5285. sz. a. kiadott körrendelete a főispánokhoz:

Méltóságos főispán ur!
 Nemzetünk a közelebbi századok leforgása alatt az önvédelem nehéz küzdelmeiben fáradoz-

ván, a viszontagságos korszakban vajmi kevés ideje maradt a belrendezés legszükségesebb módjairól kel-
lőleg gondoskodni.

E kevés idő alatt is azon irány, mely nem an-
nyira az összes érdekek előmozdításának, mint in-
kább az egyéni szabadság és egyéni kiváltságok
fentartásának kedvezett, szűk tért nyújtott a biztos,
jól berendezett állapot, és az ezt feltételező jó köz-
igazgatás létesítésére.

A múlt évtizedek alatt pedig, midőn nemze-
tünk az állami lét, és az alkotmányos élethezi hű
ragaszkodását a jobban rendezett administratio
előnyeiért cserébe adni nem volt hajlandó: az egy-
mással ellentétes rendszerek sürűb váltakozása
folytán a közigazgatás hanyatlásának kellett bekö-
vetkezni.

Ezek oly öröklött bajok, melyekért a jelen kö-
zegeket felelőssé tenni nem lehet.

Midőn az országos törvények és alkotmányos
intézmények visszaállítottak, a törvényhozás- és a
kormányzat mindenek előtt az volt feladata, hogy
a közjogi alap és belnyugalom megszilárduljon, és
hogy a kormányzás a parlamentáris kormányzati
rendszerrel még összhangba nem hozott törvényható-
sági önkormányzat fenntartása mellett általában le-
hetővé tétessék.

Időközben meghozták a törvényhatóságok
és községek rendezését illető törvények, és miután a
törvényhatóságok szervezése egészen, a községek
pedig részben befejezve van: elérkezett az idő, mi-
dőn a közigazgatás rendes és pontos
kezelését valósítani lehet és kell, és nem
kétkeltem, miszerint méltóságod figyelmét nem kerülte
el azon áramlat, mely a közvélemény részé-
ről tekintetben mindinkább nyilvánul; nem kétkeltem,
hogy méltóságod is át van halva annak érzetétől,
miszerint az elhanyagolt állapotból kibontakozásra,
a jólét és rendezett viszonyok előidézésére bármily
kiváló egyes intézkedések nem elegendők, hanem
hogy erre az államintézmények összes ágazatainak
egybehangzó, egymást gyámolító közreműködése, s
különösen a kor igényeinek megfelelő közigazgatás
rendtartó kezelése szükséges.

Meg vagyok győződve, hogy a közvélemény-
nek ezen mindinkább hangosabban nyilvánuló kívá-
nalma elől a törvényhatóságok és községek kitér-
ni nem fognak, és hogy az erős közérzetnek si-
kerülend oda vinni a dolgot, hogy az állami igaz-
gatás helyes közvetítése és az önkor-
mányzat valódi teendőinek lelkiis-
meretes és buzgó teljesítése elé-
ressék.

Hogy e részben sikeres eredményt remélhe-
sünk, kell, miként minden egyes köztisztviselő át-
hatva legyen annak szükségétől:

1-ször, hogy hatáskörének teljes tudatá-
val, és az erre vonatkozó törvények és rendeletek
ismertével bírjon;

2-ször, hogy a felek vele akadálytalanul érint-
kezhessenek;

3-szor, hogy a törvényt minden kire
nézve pártatlanul (s így magára nézve is)
kötelezőnek ismerje, kötelességeit pedig pontosan
és a mai viszonyok által megkívánt gyorsasággal
végezzék.

Ime, ez akulcsa a jó közigazgatás rej-
télyének!

Képesek lesznek-e a törvényható-
ságok és községek a jelen személyzet-
tel, és a jelen rendszer mellett a kor és viszo-
nyok által kívánt közigazgatást létesíteni? e kér-

désre a jövő, a tények fognak felelni, egyszersmind
az eredményhez képest azok életképessége felett
is határozni.

Annyi azonban már most bizonyos, hogy a
felelősség sulya mindezekért első sorban a kor-
mány vállaira fog nehezedni.

E felelősséget a kormány annál kevesebb há-
rithatja el magától, minthogy az 1870. 42. tör-
vény — ha nem engedett is a főispánnak,
mint a végrehajtó hatalom képviselő-
jének tényleges részvétel a közigaz-
gatás vezetésében, de oly jogokkal ruházta
fel azt, melyek gyakorlatától a közigazgatás mi-
nősége feltételezhető.

Szükségtelen felemlítenem azon befolyás fon-
tosságát, melyet a törvény a főispánra részint a ki-
jelölési, részint a kinevezési jog által ru-
házott.

A személyzeti ügyeken kívül a főispán a köz-
gyűlések előtt számonkérő széklet tart, megvizs-
gálja személyesen a tisztviselők hivata-
los eljárását, megtekinthet minden be-
adványt, vizsgálatot rendelhet a hanyag, vagy
vétkes tisztviselő ellen, azt felüggesztheti, helyet-
tesítheti, a törvény által előírt esetekben
pedig a törvényhatóság minden közegeivel rendel-
kezhetik.

Szóval a főispán ellenőrizvén a tör-
vényhatósági önkormányzatot, és ör-
ködvén a törvényhatóság által közvetített állami
közigazgatás érdekei felett: oly jogokat és
befolyást gyakorolhat, melyek a közigazgatás me-
netére lényegesen kihathatnak.

A törvény határozata, a törvény által enge-
dett jogokból eredő felelősség, és a közjó érdeke
parancsolják tehát, hogy a főispáni törvényes
jogok és kötelességek teljes mértékben hatályosan
gyakoroltassanak.

Ez, méltóságos ur! a kormány elhatározott,
komoly szándéka.

És itt figyelmeztetni kívántam méltóságodat,
miként a főispáni teendőik erélyes ellátása mellett
határozottan megkívánom, hogy méltóságod
hatáskörét szigorúan a törvény hatá-
rai közt érvényesítse, mert nincs szándé-
komban jelen intézkedésem által a törvényható-
ságok jogkörén a legkisebb csorbát is ejteni,
sőt ellekezőleg törekvésem oda megy, hogy egy-
részt a főispáni ellenőrzés, de főleg a törvény-
hatósági teljes jogkörrel gyakorolt tevékenység ál-
tal legyen a kormányzat célja, t. i. a rendes
közigazgatás elérhető.

És én teljesen meg vagyok győződve, hogy
azon előnyök, melyek a közigazgatás ekkénti ellen-
őrzéséből a honpolgárokra nézve származnak, lé-
nyeges befolyással leendnek azon igények kielégi-
tésére, melyek az állam és kormánya irányában
a biztonság, jólét, rend és köznyugalom megőrzése
és előmozdítása tekintetében támaszthatók és si-
keres olvszerül szolgálhatnak azon felszólamlások
ellen, melyek egyes orvoslaton panaszok ötletéből
emeltetnek, és a municipális önkormányzat ellen
irányoz, izgatásra felhasználtnak.

De méltóságod okvetlen belátandja, hogy
ezen jogok és kötelességek kellőleg csak akkor
és akként gyakorolhatók, ha a főispán állan-
dóan a kormányzatára bizott törvény-
hatóság területén tartózkodik; mert a
közigazgatási közegek eljárásának ellenőrzése csak
a hely színén és többszörös utannézés és vizs-
gálat által eszközölhető, és mert a törvényhatóság

merston-miniszteriumból, visszavonulása az Aber-
den adminisztrációtól, a bécsi alkudozásokban ját-
szott szerepe s eljárása Palmerston és Derby lordok
miniszteri ellen, a legősintébb jellegűek voltak,
mindig a legszemléltetőbben conspirált, s ha
részt vesz a löporos összeesküvésben, bizonyosan
fényes dőben jelenik meg a parlament előtt, kezé-
ben kanócczal s hóna alatt a löporos hordóval.
Ha barátai üttek a miniszteri padokon s ő valami
okból azon kívül maradt, oly tisztán kifejtette né-
zeteit, mintha csak az ellenzéki padokon foglalt
volna helyet.

Russell lord nem bír békéltető hajlammal s
rendszeresen elhanyagolta egész életében a népszere-
ség mesterségét s a párttagaszkodás forrasztásá-
nak közönséges methodusát. Époly kevésbé
ügyes mint maga Coriolan, kiállni a piacra,
hogy mutogassa sebeit és a tömeg legrokonszenve-
sebb hangjait csalja ki. Gyakorta igen zord s telje-
sen hiányoznak nála ama genialis és rokonszen-
ves tulajdonok, melyek szeretetet ébresztenek s
kellemesebbé teszik az életet, mint az különben
lehetne.

Lord Russell jelleme hasonlít a kopár sziklá-
hoz, melyet nem tesz széppé a szem előtt, avagy
puháva a láb alatt sem mőh, sem fű, bár ily mez-
be öltözködve mindenesetre kedvesebb volna. Az
utókor azonban nem annyira felületes kellemé,
mint inkább fundamentális tulajdonságai szerint
fogja megítélni lord Russell jellemét. Nem azon
fokot, a melyben pártjához vagy kollégáihoz ra-
gaszkodott, vagy a melyben magát kortársai előtt
kedvesé, társaságokban keresetté tette, fogják te-
kinthetbe venni, de szolgálatainak hosszú lánczola-
tát és azon nagy elveket, a melyeket megpendített,

területén kell lenni azon kormányközegeknek,
melyhez a felek sérelmeik orvoslása végett fordul-
hatnak.

Felkérem tehát méltóságodat, és elvárom,
hogy a törvényhatósága területén leendő állandó
tartózkodása iránti ezen felhívásnak (a mennyiben
az eddig nem történt volna) megfelelni hazafiúi és
hivatalos kötelességének tekintse, s engemet e
részben tett lépéseiről mielőbb, — a fennebbiek
szerint teljesítendő eljárása, intézkedései és ta-
pasztalatai s ezzel kapcsolatban a közigazgatás
állapotáról évnegyedenként tudósítani szives-
kedjék.

A fennebbiekből egyébiránt önként követke-
zik, hogy ezennel a főispán csak tudtommal és be-
leegyezésemre hagyhatja el hosszabb időre me-
gyét.

Fogadja méltóságod kiváló tiszteletem nyilvá-
nítását.

Budán, 1872. évi december hó 21-én.

Tóth Vilmos.

4-ik közlemény

a kolozsvári önkéntes tűzoltó-egylet javára befolyt
adakozásokról.

Dr. Hincz György 100 frtos urbéri papir.
Plihal Ferencz 100 frt. Bernáth Albert 4 frt. Hut-
flesz Károly 20 frt. Vikol Antal 4 frt. Tamási test-
vérek 10 frt. Gámenczi János 4 frt. Csiki Imre 4 frt.
Liska József 10 frt. Valaki 50 kr. Medgyesi János
3 frt. Reményik Mátyás 4 frt. Lőrinczi József 1 frt.
Dausch József 1 frt. Stampa 1 frt. Pinkovai és
Székely 2 frt. Grebe Heinrich 4 frt. Babos Sándor
4 frt. Karvazi Gyula 4 frt. Valaki 50 kr. Joáno-
vich György 1 frt. Kovács Péter 1 frt. Biásini Sándor
4 frt. Özv. Ditrich Samuné 4 frt. Lichteneger
Ignác 1 frt. Borza István 4 frt. Akoncz Sándor
4 frt. Prohászky János 1 frt. Boskovics 1 frt. Gaj-
zágó István 5 frt. Orelli Hugó 4 frt. Tauffer Fe-
rencz 4 frt. Dávid Antal 4 frt. Br. Bánfi Albert 50
frt. Folly Mihály 20 frt. Pap Samu 3 frt. Kővári
Mihály 2 frt. Kővári László 4 frt. Klein Frigyes 5
frt. Dr. Ince Miklós 5 frt. Özv. dr. Pataky Dániel
1 fr.

Fogadják az illetők, az egylet nevében kö-
szönőnként.

Kolozsvárt, december 27. 1872.

Biró András
segédtitst.

Minorich Károly
főparancsnok.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, dec. 28-án.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztas-
sanak az előfizetéseket mielőbb beküldeni,
különben kiadó-hivatalunk szokott pontossá-
ga mellett is, a lap megküldésében fennaka-
dás történhetik.**

— **A helybeli kisegítő pénztár-egylet pénz-
intézeteink e legnagyobbika új alapszabály és új
igazgató személyzettel nyitja meg újévét. Az új
alapszabály alapján az elnökség az igazgatóságtól
különválasztott. Elnök lett Vagner Fri-
gyes, alelnök Sári László, igazgató az
eddig elnökölgató Tauffer Ferencz, alelnök
ki volt Klatrobecz János, főpénztárnok
Kozák Ede, ügyvéd Frits Albert, jegyző
Kőváry L., miután a három utolsó állás**

és véd elmezett. Jellemének sötét és csupasz hát-
tere csak annál tisztább an tünteti fel a solid talap-
zatot és a finom körvonalokat.

Pályájának mindjárt kezdetén már-már ugy
látszott, hogy Russell odahagyja a politikát az iro-
dalomért. E lépésnek azonban nem volt semmi
mélyebb gyökere az ő jellemében, nem volt ez
egyéb mint Horace első satyrájának régi históriája,
mely szerint senki sincsen megelégedve saját sor-
sával s a katona kereskedő, a földmivelő pedig
ügyes szeretne lenni. De bármit is tervezett lord
Russell, védangyala bölcsében rendelkezett felőle.
Mint író tán külön sectiót nyert volna Horace
Walpole „Fejedelmi és magasrangú irók” valame-
lyik függelékében, de egyszerűen csak száraz nö-
vény lett volna egy növénygyűjteményben, nem
pedig élő növény egy igazi kertben.

Russell lord előszeretete az irodalom iránt
semmi értékesebb müben nem nyert kifejezést, de
igen is kiszélesítette, felgazdagította és felékesi-
tette államférfiságát s bizonyos zamatot kölcsön-
zött szónoki tehetségének. A legkitűnőbb s legtu-
dományosabb amerikai politikusok azt szokták mon-
dani, hogy Russell beszédei, bár hogyan lettek is
azok elmondva, ugy a mint nyomtatásban megje-
lentek, legfinomabb példányait képezik a jelenkori
angol ékesszólásnak. Annyi mindenesetre áll, hogy
e beszédek a legvilágosabbak, az eszmék benne a
legélesebben praecisiozók s annyira saturalvak
történelem és irodalommal, hogy valóságos klassi-
kus bájjal töltik el az olvasót.

Nincs ez idő szerint államférfiu, kinek be-
szédeiben, oly nagy és oly czélszerű igazságok
volnának kimondva, mint Russell lord beszédeiben,
melyeket mint a parlament egyik legkészebb és

addigi viselői más intézeteknél elfoglaltságuk miatt
az egylet méltó elismerése mellett lemondottak.

— **A holnapi tombola-játéknak, melyet
játékony nő-egyletünk rendez, — szokás szerint
játékony célra, — előre is a legszebb sikert jó-
solhatjuk, mert mindenki örömet adja filéit a
szeretet és könyörület oltárára, mert tudja azt, hogy
jó kezébe megy, kiknek magasztos és szent cél-
jok, a köznyomor enyhítése. — Az élvezetes es-
télyt — melyen a „Niederland” cs. kir. serezed
zenekara működik közre szíveségből, — sietünk
újólaj is a közönség pártfogásába ajánlani.**

— **A helybeli unit. kolégium növen-
dékei szép igyekezetet mutatnak, a mennyiben kis
tékájuk javára tegnap az unit. leány tanoda helyisé-
gében mükedvelő előadást rendeztek. Az előadást
szavalt előzte meg, mire a szereplők egyike által irt
kis vigjáték előadásához fogtak, mi meglehetősen
sikerült is. A kis színészeket tapsokkal jutalmazá
a megjelent nagy és kis közönség; mindenesetre
nemes időtöltés, mit csak dicsérrel említhe-
tünk meg.**

— **A muzeum utczei kisdedovodát
s ezzel együtt az oda járó kisdedeket nagy, ki-
mondhatni pótolhatlan veszteség érte. Az intézet
vezérének neje a mindenki által szeretett és becsült
Kőrösi Csoma Jánosné szül. Bonyhay Mária, ezen
keresztynyi szeretetben és türelemben felülmulhat-
lan nő a napokban meghalt. Typhusban betegen
fekvő nővérehez utazott ki Magyarországra, a test-
véri szeretet vezette oda s annak áldozata lett;
elapta a nevezett kórt s most nincs többé.**

— **A bécsi új csillagda számára már
helyet is vettek a török sánczon. Az építést jövő
tavaszkor kezdik meg.**

— **A „Grand Caffé” egy napi összes
bevételeit a kolozsvári tűzoltók javára adomá-
nyozta.**

— **Egy főnyereménnyel legjobban
kezdhetni meg az újévét. Legegyeszerűben és leg-
olcsóbban érhetni pedig ezt el egy részletjeggyel
az Osztrák Industriálsbank váltóirodá-
jából, ezelőtt Fürst Ede, a hol már an-
nyi főnyereményt nyertek. Bővebben
értesülhetni a mai hirdetményből.**

— **A chinai császár lakodalmához.**
A fiatal chinai császár egy egyszerű tanár szép
leányát vette nőül f. évi okt. 16-án. A nászünne-
pély páratlan fényű volt, s csupán programja 82
oldalt töltött be. A menyasszony atyja ajándékol
200 arany, 10,000 ezüst Taelt, 20 lovat, 40 vért-
et, 40 tartaléklovat, 20 nyeret, 1 arany s egy
ezüst theaszkózt, 2 ezüst poharat s végre 1000
darab selyemkelmét kapott. Hasonló ajándékban
részesül a menyasszony anyja és nagyanyja is.

— **Sheridan „The School for Scandal”
cízmű híres vigjátékát jelenleg egyszerre három
londoni színházban adják estéknként, és folyton telt
házak előtt.**

— **A bérkocsisok szabadalma.** A
piacon nagy templomunk bejárata mellett állomá-
sozó bérkocsisok estéknként gyakorta olyanszerű
danolást visznek végbe, mely a tisztas járó-kelő
közönséget megbotránkoztatja. Valjon nem lehet-
ne-e ezen segíteni, mert az afféle danák nem Ko-
lozsvár főpiacjára valók.

— **Tegnap „A pupos” című új vigjá-
ték szép számu közönséget vonzott a színházba.
Nálunk meg van a művészetpártolás, de úgy látszik
nincs kellő figyelem fordítva a nagy közönség ki-
válnalmának kielégítésére: pár nap mulva negyedik**

legsikeresebb szónoka mondott, a midőn mér-
szén s egyenesen támadta meg ellenfeleit, osztva
és feltartva a csapásokat, mint a legügyesebb baj-
vivő. Még nagyobb államférfiu és még nagyobb
szónok azonban válik belőle, ha erősebb alkattal
bírt volna.

Ifjabb napjaiban ő és Horner Ferencz rende-
sen ugy tekintettek a parlamentben, mint a párt
reménytelen rokkantjai, és Russel kilátásait a ki-
tűntetésekre és a végleges elnökségre rendszeren
elfojtotta azon reflexió, hogy sem egészségére sem
életben maradására nem lehetett számolni. Gyöngé
egészsége azonban 60 évi nyilvános életpályán
engedte őt átlábolni. Tagadhatlan egyébiránt, hogy
e testi gyöngösgének megvoltak politikai követ-
kezményei, a mennyiben politikai szereplése szaga-
gatottá, bizonytalanná vált. Igy legalább is egy tu-
czat terv kidolgozásához kezdett Irlandra vonat-
kozólag, melyek közül egyet sem fejezett be s egy
sem volt oly tökéletes, mint az első reformbill váz-
lata, melyet sebtében egy darabka papírra dobott
volt, s mely alapját és kiindulási pontját képezte
Grey lord nagyszerű intézkedéseinek.

Irodalmi erőfeszítései ugyanily sorsban része-
sültek. It ő „Kísérlet az angol alkotmány fölött,”
továbbá „Emlékiratok az európai ügyekről az ut-
rechti béke óta,” „Egy ur, ki elhagyja lakását.”
E munkák azonban nem oly természetűek, hogy
megállíthatnák írói nevét s inkább csak állam-
férfiu tulajdonságainak illusztrálására szolgálnak, a
mennyiben mutatják, hogy bir azon különböző is-
meretekkel, azon értelmi képességgel és izléssel, a
mely állását megilleti.

TÁRCSA.

Angol államférfiak.

Lord Russell.

A „D. News” után.

A nemes lord egyik közelebbi beszédében
egy emlékezett meg magáról, mint a jelen nemze-
dek őseinek egyikeről, mint a politikusok Neszto-
ráról. S valóban a lordok házában két nemzedék
kidölt mellőle, de ő belőle sem maradt meg egyéb,
mint nyelvének öndicsérető kézsége. Beszédeinek
és sürgönyeinek kiadott két köteté elé Russel emez
önéletirati előszót csatolta volt: „Saját munkámról
beszélve, dicsekedés nélkül mondhatom, hogy nagy
részem volt az 1819-től 1869-ig lefolyt felszázad
nemzetközi ügyeiben. Képességem, mindig éreztem,
alatta állott azon férfiaknak, kik a lefolyt időkben,
a legelső helyeket vívták ki maguknak parlamen-
tünkben és fejedelmünk tanácsaiban. Számos és
részben nagy hibákat követtem el, de a nemesszivű
angol nemzet mindenkor kész megbocsátani azon
államférfiaknak, kikről tudja, hogy hazájuk javát
szívőkön viselik. Mint a nálam jobbak, én is balul
magyaráztattam azok által, kik engemet nem is-
mertek, de dusan megjutalmazott ezért azon jelesek
elismerése, kikkel politikai összeköttetésben ál-
lottam.”

Ez őszinte egyszerűség nagyon jellemzi Rus-
sel lordot, kit nyilvános pályáján mindig bizonyos
ártatlan meztelenség környezett. S ha csejt szótt
valaha ellenzéki vetélytársai ellen, ezt mindenkor a
legáttetszőbb módon cselekedett. Kilépése a Pal-

hónapja a szinidény megkezdésének, s még ugy-
szólva, alig láttunk új darabot előadatni.

— **Az öreg Guizot** nemsokára új munkát ad ki, négy részből fog állani, u. m.: császárság, örökös monarchia, alkalmányos monarchia és köztársaság.

— **Az osztrák-magyar kereskedelmi hajóraj** 1871. végén 7889 hajóból állott, 391,061 tonna súlyal és 16,907 lóerővel; a legénység száma 37,873 volt.

— **Középkori szokás.** A spanyol király a divatból régen kiment szokást újra felelevenített. I. udvari bolondot tart magának egy mór törpe képében, ki gyakran mulattatja elmés ötleteivel.

— **Gr. Beust,** ki Bécsben töltötte az ünnepeket, hír szerint londoni követségi állásáról lemond.

— **A vasúti híd.** a Dwinán át Rigánál egyike a jelenkor legnagyobb építészeti műveinek. Hossza 2444 angol láb. Hogy minő roppant gyorsasággal építette az illető részvénytársaság, kitűnik abból, hogy 1871 május 22-én fogtak hozzá, és jelen év okt. 27-én az első mozdony már átrobogott rajta.

— **A „Magyarország és a Nagyvilág”** című életrevaló képes szépirodalmi hetilapot nem szükséges, hosszasan ajánlani, eléggé, és előnyösen ismeri a hazai közönség. A vonzó és tanulságos olvasmányoknak, kitűnő metszeteknek soha sem volt hiányában a lap, s műmellékletei mindig kivívták maguknak ugy a sajtó, mint a közönség méltányos elismerését, Ujévi ingyenes műmelléklete Doré Gusztáv a „Demonok harcra az angyalokkal” című nagyszerű rajza lesz, Pannemaker által metszve. E kép mind tárgyára, mind kivitelére, mind nagyságára (ezer négyszög hüvelyk) nézve egyike lesz a leg-sikerültebb, legnagyobb értékű műveknek. A folyóirat társaróvatát ezután is a szép tollú Porzó fogja kezelni. Előfizetési ára egy évre 10 ft., fél-évre 5 ft. s negyedévre 2 ft 50 kr. Szerkeszti Ágai Adolf, kiadja: Deutsch testvérek irodalmi és művészeti intézete Pesten.

— **Az angol parlament** decz. 10-ére hivatott össze.

— **Porosziada.** Strassburgból a napokban kiutasítottak egy kereskedőt csak azért, mert német-ellenesen nyilatkozott. Az ilyen kiutasítások egyébiránt már többször ismétlődtek. El kell hinned, mert a „Köln. Zeit.” írja.

— **National liberalis miatyánk.** Egy kölni élezcslap a következő miatyánkat közli: Herceg Bismark, ki vagy Varzinban, szenteltessék meg a te neved, és jöjj el mihozánk az ülésbe. Legyen meg a te akaratod a képviselőházban úgy az országházban is. Mindennapi lezánkadd meg minékünk ma, és bocsásd meg beszédeinket, a mint azok megbocsáttatnak az urak házában is. Ne vigy minket a kísértelbe törvényalkotásoddal, sőt inkább szabadíts meg minden komolyan értelt előrehaladási munkálatoktól mert tied az ország stb. stb.

— **Ole bull** a híres norvég hegedű-művész Amerikából visszatért hazájába, és néhány négert is hozott magával, kikkel saját mulattatására, hangversenyeket rendez.

— **Lucca asszony** — mint egy pétervári lapnak írják, Amerikából — végkép bucsut mond a szinpadnak, csak Szt.-Péterváron fog még egyszer és utóljára fellépni.

— **Kereskedelem.** 1871-ben a trieszti forgalmi bevitel a tengeren 156.330,182 frank, a kivitel pedig 110.472,113 frank értékre rugott.

— **New-Yorkban** a Terrace-Garden-ben közelebből német dalmú-színház nyílt meg, melyet a közönség nagyon pártol.

— **Uj opera.** Bernben a napokban „Az utazók” című új dalművet adták elő, még pedig feltűnő sikerrel; zeneszerzője Stauffer Tivadar.

— **Ritka lélekjelenlét.** Marosszéki születésű Imreh Miklós, a Szilágyságban, Hadad helységben, mint a br. Wesselényi József uradalmi számtartója, f. hó 13-án, késővívi löfölggyverrel és egy rövid törrel föllégyverkezve déltájában egyedül elindult az uradalmi rengeteg erdőbe, az ott makoló uradalmi sertésnyájakat megtekinteni; mit végezve, mint hazafelé sietett volna, egy árokba, lőtávolban, úgy iszonyu nagy vadkan fekhelyéből felugorva, — retentő agyaráit csattogtatva — őt megtámadni készült; azonban Imreh Miklós sem vevén tréfára a dolgot s legkevésbé sem vesztve el lélekjelenlétét, daczára annak, hogy fegyvere nem golyóval, hanem csak postálával volt töltve, a szörnyet czélba véve, reá lött; mire a vadállat, agyaráit még jobban csattogtatva, rohant I. M. felé, miközben ez fegyvere másik csövét is rásütni nem késett, s ezáltal a még dühösebbé vált szörny, egész erővel rohant Imreh M.-ra, kinek már nem levén ideje fegyverét megtölteni, a kezébe fogott törrel várta be a vad közeledését, mely azonban rohama közben, Imreh M.-tól mintegy 10 lépésnyire hátul-só részével összerokadt; a tett két lövéssel mindkét hátul-só lába el levén löve; ezen lerokadás közben I. M. egy percnyi időt nyert fegyvere megtöltésére; azonban míg ezt tette, a vadkan első lábai segítségével éppen I. M. mellé csuszott, ki fegyverét már harmadszor, annak füle tövébe süté. Ez-

által még nem volt mindennek vége; mert az iszonyu tusa még csak most kezdődött, a vadkan, nem lévén még egészen ártalmatlanná téve, kimondhatlanul vergődén arra törekedett, miszerint agyaráival ellenfelét beüre; Imreh Miklós ekkor már törrel volt kénytelen, önvédelmére, a vad szörnyet megtámadni; tett rajta három hatalmas szurást, és pedig: kettőt füle tövére, egyet a nyakán; mialatt a vadkan úgy esápot Imreh Miklóshoz — mit gyors félreugrással került ki — hogy az egy karvastagságu fiatal cserfát kettőtört hatalmas agyaráival; de már ekkor annyira gyengítve volt a vadkan, hogy I. M. csendesen hátrálva, a még vérében is támadni akaró vadkan előtt, — fegyverét tölthette és bátran löhetett arra tizenkétszer, mely csak az utóbbi 12-ik lövése adta ki, iszonyu sivitások közt, leheletét; mindössze tehát 15 lövést és 3 törszurást kapott a vadkan. — Ily életveszélyes küzdelem után I. M. az általa hősiességével eléjített vandkant a báró ur udvarába vitetvén megmérte, s az hogy mázsa husz fontot nyomott. — Bámulandó, hogy a fiatal számtartónak, ily életveszélyes küzdelemben, egyéb baja nem történt, mint a törreli viaskodás alatt jobbkézén lévő hüvelykujja lett kissé a vadkan által fölhasítva.

— **Tót-Megyeren** a napokban fényes eredményű hajtóvadászat volt. Elestét 2945 nyul, 854 fácán, 16 fogolyt. Károlyi Alajos gr. maga 5 óra alatt 700 töltenyvel 600 nyulat lött.

— **Deutsch testvérek** kiadásában megjelenik továbbá: „**Borsszem Jankó**” élezcslap, előfizetési ára évnegyedre 2 ft., félévre 4 ft. — A „**Képes világ**” szerkeszti Kiss József év negyedrre 2 ft., félévre 4 ft. megjelenik havonként kétszer. — Végre „**Kis lap**” ügyesen szerkesztett gyermek-folyóirat, megjelenik minden héten egyszer, előfizetési ára évnegyedre 1 ft. 20 kr., fél-évre 2 ft. negyven krajczár. — A Deutsch testvérek által kiadott lapokra előfizethetni Pesten, Bálványutca 9-ik szám. Ajánljuk mindannyit a közönség pártoló figyelmébe.

— **Balázs S.** mint szerkesztője és Nozda Gyula kiadó elhatározták a „**Házi barát**” című képes hetilapot, mely eredetileg a „**Corviná**”-é volt, az egyet megszüntetve után is folytatni. Mint az előfizetési felhívás mondja — a „**Házi barát**” ezentul is földatául tekintendi, hogy népszerű nyelven irt ismeretterjesztő czikkeivel a közműveltség terjesztéséhez járuljon, szépirodalmi és vegyesrovataival pedig nemes mulattatást s szorakoztatást szolgáljon a pihenés óráiban. A képeket illetőleg semmi áldozat nem fog kiméltetni, hogy hova tovább tökéletesebbet adván a „**Házi barát**” ebben a tekintetben is díszül szolgáljon, minden háztartásnak, s nemcsak a bel, de a külföldi hason irányu lapokkal is kiállja a versenyt. A „**Házi barát**” többi rovatai: a történelmi naptár, vegyesek, talányok stb. ezentul is folytatást megmaradnak. Előfizetési ára, ezen mindensetre pártolásra méltó lapnak, negyedévre 1 ft 50. félévre 3 ft., egész évre 6 ft.

— **Fok-gyémántok.** A jó remény fokáról a napokban két sajtóságos gyémánt érkezett Londonba, melyeknek némi geologiai értékük is van, mivel a természetgyémántok kérdése megfej-téséhez lényegesen hozzájárulnak. Az egyik valami lágy földben fekszik, gyönyörű fényű, és képződésfelben van. A másik u. n. „**Matrix-gyémánt**” és egy nagy kőből áll, körülvéve néhány száz kisebbtől, melyeket olomhoz hasonló anyag tart össze.

— **Utazás a föld körül.** Az „**Union and Pacific Railway Company**” külön jegyeket árul a földkörüli utra. Az utazás 90 napig tart, és egy jegy ára China felé 221 ft str. Ausztrália felé pedig 197 ft str; beleszámítva a gőz-sőkön az ellátást is. Az utazás tetszés szerint bárhol felbeszakítható.

— **Az ortvai „sárkányfa”** Tenerifán, mely Humboldt Sándor leírása folytán általános ismertté vált, nincs többé, mivel egy kemény vihar összezúzta. E fa tudvalevőleg több mint 6 ezer évesre becsültetik.

— **Furesa számítás.** Egy francia orvos, kinek nem volt egyéb dolga, következő statisztikai számítását tett: Egy ötven éves ember 6000 napot aludt, 6000 napot dolgozott, 800 nap mozgást tett; 1500 napot evéssel töltött, 4000 napig mulatott, 500 napig beteg volt. Ötven év alatt elfogyasztott 70,000 font kenyeret, 20,000 font húst, 5000 font zöldséget és 32,000 liter vizet, mely együtt 300 láb felületű és 3 láb mély-ségű tavat tenne ki. Mindez csak középszámítás.

— **Nagy lopás** A napokban egy genfi ékszerárutól üzletszolgája 10,000 ft értékű ékszerket lopott el, s megszökött, még pedig mint gyanítják Ausztrába.

— **Égszínkék kutyák** okoznak néhány nap óta nagy feltűnést London utcáin; Dél-Amerikából hozták, hol Anilinnal festik.

— **Eredeti reclame.** Egy san-franciscoi vendéglős egyenesen a bibliát használja fel helyisége ajánlására; s egyik hirdeteménye így hangzik: „**József sirt vala és kérdé fivéreit: él-e még az atyám? a fiverek felelének: igen él, minden nap jól reggelizik és oszonnál a „Cosmopolitan hotelben.”**

— **Vettük a „Gyakorlati mezőgazda”** című lap előfizetési felhívását. A csinosan kiáll-

tott változatos s érdekes tartalmu, hézagpótló folyóiratot ajánljuk a földbirtokosok, bérleők, gazdaszteszek figyelmébe. Megjelenik havonként háromszor Keszthelyen, szerkeszti Sporzon Pál, a keszthelyi gazdasági felsőbb tanintézet és földmívelési iskola igazgatója. Előfizetési ára egész évre 4 ft., félévre 2 ft o. ért.

— **Poros földmívelés.** Poroszországban jelenleg 66.537,696 hold földet művelnek, még peddig 10% búzát, 24% rozsot, 8% árpat, 16% zabot, 3% repcét és répát és 12% burgonyát.

— **Egy szegény házaló** férjhez adta leányát. „Mit fogsz vele adhatni,” kérdé egy másik házaló — „hiszen semmid sincs.” „Két tartományt” mondá amaz, Bukovinát és Galiciát, ott még nem házaltam.

J e g y z é k e

azon műtárgyaknak, melyeket méltóságos báró Radák Ádámné születt gr. Lázár Olga ő nagysága a kolozsvári négytelek ajándékozott, és az egy-
et választmánya a városi redout-teremben rendezendő tombola sorsjáték útján fog a pénztár gyarapítására értékesíteni.

(Végo.)

88. Jegyzőkönyv, barnabőr. 89. Gyufatartó fafaragvány. 90. Porcelán mellti festve, barna rézbe foglalva. 91. Kötőtő tartó, zerge szarvából. 92. Nyakérem, rugonymézből. 93. Könyvjelző, faragvány. 94. Tűtartó doboz, skot fénymázzal. 95. Aczeltoll tartó doboz, skot fénymázzal. 96. Elefántcsontból tűtartó. 97. Szivarszipka, csiga héjből. 98. Szivar szipka, vadkeoske szarvból. 99. Fácizoló kés fa. 100. Tűtartó fafaragvány. 101. Elefántcsont fogvájó. 102. Körömreszelő s fogvájó, tajkonoz. 103. Pénzes tárcza, faragvány. 104. Fadoboz — tollaknak. 105. 1 rőf mérték, elefántcsont dobozban. 106. Hamu tartó, bagariabőr. 107. Szaru kigyó: elefántcsont faragvány dobozban. 108. Gyűszű tartó, faragvány. 109. Tűtartó, faragott fából. 110. Levélterhelő, florenzi rakmű (mozaik) madár. 111. Egy csiga. 112. Csiga héjből pipa. 113. Salátához villa s ká-lán, faragott fából. 114. Tűtartó faragvány. 115. Pénz tárcza, bagaria. 116. Tolltartó faragott fából. 117. Zsebbelintenta tartó, bagariabőr. 118. Schweitzi nő, faragvány. 119. Domino játék, elefántcsont. 120. Bomboniere (csukorka szelence.) 121. Tálca, famozaik. 122. Kis pénzes tárcza, bagariabőr. 123. Aranyozott nyakérem 3 képhez való. 124. Csigákhoz nyaklánc. 125. Csigákhoz fűek. 126. 2 Csiga karperec. 127. Fácizló kés, fából. 128. Tűs párna, csigákhoz. 129. Két játék kártya. 130. Irószerek dobozban, fafaragvány. 131. Női készlet Onix legyek, aranyozott ezüstbe foglalva. 132. Egy üveg, Reseda illatszerrel. 133. Ugyanaz, Essbuquet. 134. Ugyanaz Halieux bouquet. 135. Gyermekek játék, bikavidal, onból. 136. Ametiszt keresz. 137. Illatos kis párnák (sachets) 138. Illatos kis párnák (sachets). 139. Ugyan olyan 140. Ugyanolyan. 141. Jegylevélke képek. 142. Ugyan olyan. 143. Illatos kis párna. (sachet) 144. Szivar állvány, egy kagyló. 145. Pénztárcza csigából. 146. Szivarszipka tajtképből. 147. Ugyanaz fafaragvány. 148. Fekete burnot szelence, rakművel (mozaik) 149. Fa faragvány. 150. Kis evő eszköz fából. 151. Gyűszű s tőtartó, fa faragvány 152. Ugyanaz. 153. On katonák, gyermek játék. 154. Fekete karperec, preselt rugony mezből. 155. Bomboniere, chokoladéval. 156. Női nyak-kendők, csipkével díszítve. 157. Ugyan olyan. 158. Legyező, fafaragvány. 159. Egy pár uti gyertyatartó fából. 160. Óra tartó, fából. 161. Ugyanaz barna. 162. Két Whist játék kártya. 163. Asztalkendő szorító, barna fából. 164. Egy kis kosár, fafaragvány. 165. Asztalkendő szorító, világos fából. 166. Varró szerekkel kis réz-doboz. 167. Ugyanaz, nádmézből. 168. Szivarszipka tajtképből. 169. Kis varró tárcza nádmézből. 170. Dohány szelence, fából, tajképpel. 171. Levélterhelő, florenzi rakmű (mozaik) virágok, fekete alapon. 172. Pipagyújtó tartó. 173. Kis szelence világos fából faragva. 174. Nyakérem, kék Schweitzi kőből. 175. Tentatartó, világos fából faragva. 176. Pipa gyújtó tartó, barna fából faragva. 177. Tojás tartó, faragvány. 177. Óra-állvány, faragva. 179. Levél nyomtató, a gyermek megváltó alabástromból. 180. Két galamb, alabástrom. 181. Levél nyomtató, sáska, lábából. 182. Levél nyomtató, imádkozó gyermek alabástrom. 183. Egy kutya alabástrom. 184. Női készlet rakmű (moszik) virágok fekete alapon. 185. Mellti, elefántcsontból faragva. 186. Fa-szoborka, tőtartóul. 187. Kisdud üveg. 188. Pecsényomó. onixból. 189. Dolgozó táská. 190. Kereszt, rakmű (mozaik) kék ezüsttel. 191. keresz fa faragvány. 192. Egy doboz, angol gombostűkkel. 193. Képlevélke virágokkal. 194. Ugyanolyan. 195. Egy tréfas papir kép. 196. Levél nyomtató, alabástrom, Pisa város képével. 197. Arany tartó bagariabőr. 193. Tűtartó fa faragvány. 199. Fogvájó, bagaria táskába. 200. Kis játék kártya.

Nemzeti színház.

— Pénteken decz. 27-én adatott „**A pupos vagy a rendszeres férjek**” vigi. 3 felv. Irta Be-

lot Adolf. Francziából Feleki Miklós. Rendező Halmi. Kedves mulattató darab, igazí franczia könnyed stílyben, melyben Mequillet a pupos (Halmi ur) tartja a szövevényt kezében s igyekszik azt megoldáshoz vezetni, míg nem ő maga is előre nem látott események folytán, a rendező s áldásosztóból az érzékenyen résztvevő szerepére jut. Halmi ur kiváló gondot fordított szerepére, tudta, hogy heves mozdulatokkal, erős taglejtésekkel stb. csak puposságát fogná kirívóan neveltségessé tenni és ezért az arczjátékra fordított kiváló gondot, ez valóban kitűnő is volt, Halmi ur kifejezésteljes arczán meglátszott a szerep tökéletes átérzése és átérteso. A szavallatban is megtartá a finom gunyos hangot, midőn megsértetett, mély, komoly érzést fektetett hangjába. Szóval köszönettel tartozunk Halmi urnak azért, hogy a különben s más kezekben tultont neveltségessé válándott pupos szerepe iránt mindvégig ébren tudta bennünk tartani a részvétet. Mennyire elütött tőle Lambert szerepében az összes játékot tekintve Dezső Ödön, nem akarjuk fessezgetni, csak azt jegyezzük meg, hogy arczfintorítás, szemöldök felhuzás, száj ide-oda ranggalás még nem arczjáték; a vállfelvonogatásoknak, kézdörzsöléseknek stb., ha mindezek csak azért fételnek, hogy a színész éppen aliquid fecisse videatur, s nem azért, hogy a színész által mondottakat jobban kifejezzék semmi értelmük.

Mátrai urról, ki ezuttal De Fauvigny szerepében lépett fel, bátran hallgathatunk; legyen különben megjegyzendő arról, hogy bottársait ezután is megrójk úgy a mint illik, ez ellen gyenge takaró lesz az a „keleti” ujdondász köpenyeg; még koránt sem érkezett el a színész ur a művészet azon fokára, honnan a kritika hangját fitymálhatná, fitymálthatná: a kinem ügyel, közel állhat az elbizakodás örvényéhez, melybe azután nemcsak a törpék, de a colossusok is darabokra törnek. Ennyit a védeneknek s védeitnek figyelemzetésül. Fodor né asszony (Carclier neje) játékát erőszakoltság és mesterkélttség tekintetében a Dezső uré mellé helyezhetjük. Bóér Emma (Fauvigny neje) szerepében megmutatta, hogy egy tekintélyesebb művész még a kisebb szerepekben egyes jelontés közmozdulat, kifejező arczjáték stb. által is képes a helyzetet igen jól festeni. Eichner A. k. a. (Pauline) szerepének tehetség szeriint igyekezett megfelelni, ugy Krasznai ur is (Carclier) és Szentgyörgyi ur (Graffmann) kissé túlzott. A közönség, mely a nézőtér, a karzatot (ünnep 3-ad napja levén) egészen betölté, igen jól mulatott a komikus situatiókon.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Deczember 27-ről. 5% metaliques 66.55
5% nemzeti kölcsön 70.45. 1860-ki államköl-
csön 102. — Bankrészvények 966. Hitelrészvé-
nyek 332.25. London 109.35. Ezüst 109.25
Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 876.

Földterhentesítési kötvények: Magyar 79
—. Temesi 78. —. Erdélyi 77. —. Horv. Szlavyon
—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

A közönség köréből.*

A „**Kolozsvári Közlöny**” 286-ik számában mutatványt közöl Munker Arnold ur ily című brochurjéből: „**Alkotmányos államban mik az állampolgárok teendői az alkotmány közterén.**”

Nem ezélem a czikk egyes tételeinek vitatásába bocsátkozni, sem az állam-alkotmány és kormányzat jogi meghatározását boncz-kés alá venni, minthogy ezek Mohl Encyclopaediájából a nélkül, hogy idéző jellel volnának ellátva, vannak idézve s szerény véleményem szerint nem érzem magam capaxnak a híres Encyclopaedista művét bírálata alá venni; hanem igen is jogosultnak érzem magam annak kinyilvánítására, hogy a közölt mutatványnak szerzője nem Munker Arnold ur, hanem ő csak igen szorgalmas s elismerést érdemlő összeállítója Dr. Dobránsky Péter bölcsészeti és jogtudor — ép a felvett themát érdeklő — magyarázatainak.

Móricz Károly,
jog-hallgató.

* E rovatban megjelenő czikkért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

Nyilttér.

Fog- és száorvos Máthé Domokos

„Rubin” fogtisztító-szere

a legjobb szer a fogak napontai tisztítására, a foghú erősítésére és az oly ártalmas fogkö (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény felől több nevezetes bécs orvos elismerését nyilvánította.

Egy díszes érezdoboznak ára 1 ft.

Egyedüli főraktár Csapó Sándor unál Kolozsvárt.

Szerencse ajánlat ujévre

A legcélszerűbb és legszebb ajándék tagadhatlanul egy **lotteria papir**, a mely a tulajdonosra nézve értékét mindég megtartja s a mely által tetemes nyereményekre kínálkozik az esély :
Az alkalom, **mindjárt az újév kezdetével egy főnyereményt nyerhetni**

Borza István

m. k. lottó irodájában főtér 6 sz. dr. Pataky-ház **megnyit**, a mennyiben **ROTHSCHILD** és **Tsa.** valamint a **cs. k. bécsi kereskedelmi** ezelőtt **Sothen J. C. bankházakkal** mint **legtekintélyesebbek, kedvelt**, és mint a kiknél a **lotteria sorsjegyek forgalma legnagyobb**; a **leggyakoribb is legfőbb nyeremények kiváló szerencsével** fordulnak elő, azon kellemes összeköttetést hoztam létre, hogy nálam minden általok kezelendő értékpapírok úgy állami mint magán, részvénytársulatok és tartományi birtokokról kisorsolás alá bocsájtott és forgalomban levő sorsjegyekről szóló részletek (Ratenschein) igérvények (Promessen) idönként. **bizományképpen** kaphatók avagy általam mint közvetítő minden fáradsági, posta és levelezési díjak felszámítása nélkül mindazon értékpapírok és sorsjegyek, melyek a **tőzsdén** (Börse) előjegyeztek vagy a tisztelt megrendelő tetszése és feladása szerint kívánatnak, csekély előleg mellett, mely az első részletfizetésbe betudatik, azonnal megszerezhetők. Nem szükséges tehát e tekintetben a helybeli és vidéki t. cz. közönségnek **meszszé** írni és **utánjárni**, hogy a kik a **hirlapok** útján annyi oldalról és sokféle bank és váltó irodák részéről ajánlott játékosportulási tervekben részesek kívánnak lenni, vagy egyes sorsjegyeket megszerezni óhajtanak, gyakran idegen ismeretlen ügynökök által — hanem tessék teljes bizalommal központi m. k. lottó irodámban e nemű megrendeléseket feladni; és én azokat bármily irányban **említett leghitelesebb bankházaktól gyorsan minden költség nélkül** meghozatok; mert megtörténik, gyakran van példa reá, hogy az utánjárás elhagyása miatt a legjobb szerencsét ejtjük el.

Különösön előnyös sorsjegyekül ujévre ajánlhatók **mint legelső szállítmány a Salzburg tartományi főváros által** legujabban kibocsájtott sorsjegyek, melyek második huzása **már 1873 január 5-én fog megtörténni** 40,000 forint főnyereménnyel, s a melyekkel 1873-ban 5 huzás történik 5-ik január, 5-ik martius, 5-ik május, 5-ik július és 5-ik szeptember s így minden évben tovább. **Hogy pedig e sorsjegyeket mindenki megszerezhesse részletfizetés mellett is csak 1 frt.** felpénz és a december havi részlet, bélyeg egyszer mindenkorra 19 kr. szükséges és 30 frtjával adtnak el, úgy hogy havonként **csak 1 frt.** lesz fizetendő és a sorsjegy árának, mely ma 26 frt. értékű, 30 hónapok alatti lefizetése után az az eredeti sorsjegy ki fog szolgáltatni. **A lefizetés tartama alatt azonban vásárló, már a felpénzül adott 1 frt. 19 krral** kezéhez kapja a részlet ívet, (ratenschein) s minden befizetésekor a minden névre szóló hiteles nyugtát s játszik minden nyereményre.

Tehát egy év alatt csaknem ingyen 5 főnyereményre 40,000, 30,000, 15,000 és számos kisebbekre 2000, 1000, 500 s ha a részletek lefizetése, után, mi előbb is megtörténhetik az eredeti sorsjegyet kikapta, azt bármikor azon összegért, a mennyit ily kedvező föltételek mellett megerősítés nélkül befizetett, azonnal veszteség nélkül értékesítheti, mert az ily nemű sorsjegyek értéke közeledő huzás alkalmával emelkedő árban kerestetnek.

Ezen sorsjegyek vételére bátor vagyok **mindenkit s különösön iparos polgártársainkat figyelmessé tenni.** 1 frt. havonkénti részletfizetés mellett észre sem venni egy becserkélt papír birtokába jutottunk és 30 hónap alatt, 2 1/2 év, minden évben **több fő és kisebb** nyereményekre reménység táplál. Részletve ezen sorsjegyekről **100 drb.** van jelenleg nálam rendelkezésre, fizetendő a decemberi és januári részlet öszvesen 1 frt. 19 kr. 1873 január 4-ig szolgálhatók, azontulamint a huzás előtt **1 nappal** a megmaradottakat vissza kell küldennem.

A kisorsolt számokat minden nemű sorsjegyekről a t. cz. közönség m. k. lottó irodámban mindég megtekintheti szívesen kére adom mindenkinek. A midőn végül kapcsolatban ezen közleménnyel megemlítem, miszerint a t. cz. lottó-játszó közönség azon általános óhajtatásának is eleget fogok tenni, hogy a n.-szabeni és temesvári lottó gyűjtőséghez, melyek kezelése óta, november havától, már sokaknak nyújtott **szerencsét**, még a **Budai, Bécsi és Brünnit** egyesítem, hogy így minden héten kétszer **hét fő és esőtörtökön zárás** legyen, s remélhetőleg **január** havában ez utóbbiakra nézti is a **játék engedély** kezemhez jut és a **felirat** kifüggesztése jelezni fog, ajánlom magamat egyszersmind **üzletem** irányában is a t. cz. közönség nagyrabecsült pártfogásába boldog újév! kívánásom mellett teljes tisztelettel

Borza István.

A m. k. lotto huzásokon megtartott és kihuzott számok közlését egyedül a Kolozsvári Közlöny volt szives nyilttéri rovatában díjtalanul elvállalni, szolgáljon ez igazolásomul az erre vonatkozó ez előtti hirdetésemnek.

671 1-3

Játéktársulatokba, kihuzott sorozaos sorsjegyekkel, melyeknek tehát okvetlen nyerniök kell.

nálam, míg a készlet tart, az első részlet és a bélyegilleték beküldése mellett beálhatni. Ily részletjegyeket, a sorozaos sorsjegy játékpótlásával együtt következő olosó árban adunk:

I. 20 db. ötdrészes 1839-ki sorsjegyre három sorozaos sorsjeggyel 30 havi részlet a 8 frt., bélyeg 2 frt. 55 kr.

II. 100 dr. braunschweigi sorsjegyre 4 sorozaos sorsjeggyel, 25 havi 10 fros részlet, bélyeg 2 frt. 55 kr.

III. 60 dr. braunschweigi sorsjegyre 1 sorozaos sorsjeggyel, 5 havi 6 fros részlet, bélyeg 99 kr.

IV. 40 dr. braunschweigi sorsjegyre 1 sorozaos sorsjeggyel, 25 havi 4 fros részlet, bélyeg 68 kr.

V. 20 dr. braunschweigi sorsjegyre 1 sorozaos sorsjeggyel, 25 havi 2 fros részlet, bélyeg 37 kr.

A legközelebbi huzásokra:

A. 20 hitelsorsjegy, 24 havi 10 fros részlet, bélyeg 2 frt. 55 kr. Huzás január 1-én 1873, főnyeremény 200,000 frt.

B. 20 drb. töröksorsjegy 25 havi 5 fros részlet, bélyeg 99 kr. Huzás 1873 február 1-én, főnyeremény 300,000 frank.

Megrendelések és részletfizetések postai utalvány által történhetnek. A lefizetés tartama alatt minden huzásra játszik a részlet, s a lefizetés után kap mindegyik az I-nél egy dr. ötöd 1839-ki sorsjegyet, a II-nél 5 dr. braunschweigi sorsjegyet, a III-nál 3 braunschweigi sorsjegyet, a IV-nél 2 braunschweigi sorsjegyet, a V-nél 1 braunschweigi sorsjegyet: továbbá A-nál egy hitel-sorsjegyet és B-nél egy török sorsjegyet eredetiben. Nyereményeket azonnal kiízet

Az osztr. Industrial-bank váltóirodája, cselölt **Fürst Ede.** (Utánnyomat nem díjaztatuk.) 662 4-4

40 huzásra évenként, melyek közt: 3 főnyeremény a 250,000 forint 1 " a 220,000 " 7 " a 200,000 " 1 " a 150,000 " 1 " a 110,000 " és még sok 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 sat. fros nyeremény van, nyerhetni egy részletjeggyel

A csoportu játéktársulatunkban 18 résztvevő közt, 25 negyedéves és 6 forintos részletfizetés mellett. Ezen kedvelt csoportban megvan minden Ausztriában létező állam-és magán-kölcsön sorsjegy, melyek tőzsdészerű értéke a teljes befizetés után a résztvevők közt kespénzül el fog osztani. A törvényes okmány-bélyeg egyszer mindenkorra 99 kr. tesz.

Mindjárt az első negyedéves és 6 forintos részlet befizetése után

játszik az illető a **Credit-Lose** jan. 2-án, a **Comó Renten-scheinok**, az **1854-ki Triestzi** és **Duna szabályozási losok**, ugyan azon napon az **insbrucki sat. losok huzásaira.**

Az **1839-ki főnyereményt** 1871 szeptember 1-én.

Az **1864-ki főnyereményt** 1870 szeptember 1-én nálunk nyerték a játéktársulatban részletfizetés mellett.

Az osztrák Industrial-bank váltó irodája ezelőtt **Fürst Eduard,** Bécs, Istvánier. 646

Industrial-Bank (Ezelőtt Fürst Eduard bank-háza) Bécs, Istvánier 1 sz. a folyó év november 6-tól kezdve

pénztárjegyeket állít ki 100, 500, 1000, 5000 ft. szelvényekben 5%, 5 1/2%, 6%, 6 1/2% kamat mellett 8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással. A forgalomban lévő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a magasabb kamatot élvezik. A kamatok a felmondáskor előre osztrák-magyar birodalom minden országos fővárosában utalványoztathatik.

Az igazgató-tanács. 11-12

Eg most jelent meg 32-ik kiadása a világhírű, tanulságos könyvek **a „Személyes oltalom“** Laurentius-ól, horitékba lepecsételve. Erzsébeten hibonyult segély- és orvos-nedéseinek, az öntörzvényes következmények és a nem. Kicsapongásoknak. Kapható minden könyvesboltban. Ár 2 ft 40 kr. o. e., postán megküldve 2 ft 50 kr. o. e.

Szegényeknek, ha ezt bizonyítvánnyal tanulják s egyenesen hozzá fordulnak — ingyen lauritus.

A számtalan utazásoktól és a könyv kivonatától különösen pedig azon apró mocsok-irak-kaktól, melyek az ifúságbart, önfentartás és hasznos élmények alatt szinte minden lapban piaci lármával kínálnak jókárólág óvók. Azért arra kell ügyelni, hogy valójúl kiadását kapják az **eredeti kiadást Laurentius-ól,** mely nyolczadrt kötet, 232 lapon 60 boncztal aczélmészeti képlettel s a szerző nevéjével eliatott bélyeggel van lepecsételve.

KARÁCSONYI és ÚJÉVI ajándékokul

ajánlhatók a

CSAPÓ SÁNDOR

nagy árutárlatában rendkívül nagy választékban kapható és e czélra diszesen kirakott **diszmt-árak és gyermekjátékok,** szokott jutányos árban.

A közönség kényelme és a vásárlók nagy száma megtolulásának kikerülése végett, a nagy árutárlatában rendezett kirakaton kívül a **Tauffer János** czukrászata feletti emeletben egy nagy terem

gyermekjáték-tárgyakkal lön berendezve,

hol a legdúsabb választék áll rendelkezésre, és naponta 9-től 12-ig és délután 3-tól 6-ig látogatható. Az árak itt is egyenlők a nagy árutárlatban szabott árakkal, és a szolgálat, valamint a megrendelések teljesítése hasonló pontossággal fog végbemenni.

A gyermekjáték-kirakathoz vezető följárást a kapun megfelelő felirat jelzi.